

Quan governar per excepció esdevé política cultural

Published by [Interacció](#) [1] on 05/02/2026 - 10:12 | Last modification: 23/03/2026 - 09:54

Relats de drets, pràctiques d'excepció

Si la cultura és un dret, també ho hauria de ser l'accés als recursos que la sostenen. L'informe de la Sindicatura sobre les subvencions directes del 2023 mostra fins a quin punt l'excepció s'ha convertit en pràctica habitual, amb efectes estructurals sobre la transparència, la renovació del sistema i la capacitat de garantir drets culturals en condicions d'equitat.

Les polítiques públiques també es decideixen en els filtres que no es veuen

L'[Informe 21/2025](#) [2] de la Sindicatura de Comptes sobre les subvencions directes gestionades per l'agrupació departamental de Cultura (el Departament de Cultura, l'Oficina de Suport a la Iniciativa Cultural, l'Institut de les Empreses Culturals i l'Institut Ramon Llull) corresponents a l'exercici 2023 no és només un document de fiscalització, sinó una peça que obliga a mirar de prop la distància persistent entre els marcs polítics que proclamem i les eines quotidianes amb què realment governem la cultura. Fa anys que el relat dels drets culturals, de la cultura com a bé públic i de la necessitat d'enfortir l'ecosistema és àmpliament compartit en el discurs institucional. El que aquest informe posa en qüestió és fins a quin punt les formes concretes de distribució de recursos són coherents amb aquest marc o si, al contrari, contribueixen a consolidar dinàmiques que avancen en una direcció oposada.

El punt de partida és conegut, però no per això menys rellevant: la concurrència competitiva hauria de ser el procediment ordinari de concessió de subvencions, i la concessió directa, una excepció justificada per raons específiques d'interès públic, social o econòmic. Tanmateix, el 2023 el 23,03% de totes les subvencions culturals de la Generalitat (62,08 milions d'euros) es van concedir de manera directa, i gairebé el 80% d'aquestes ja eren

subvencions nominatives previstes al pressupost (Sindicatura de Comptes de Catalunya, 2025, p. 16), mentre que la resta es van tramitar com a excloses de concurrència per suposada excepcionalitat. No estem parlant, per tant, d'una pràctica marginal, sinó d'un component estructural de la política cultural.

Aquest caràcter estructural es fa encara més visible si s'observa l'evolució del sistema: entre 2018 i 2023, l'import de les subvencions directes ha crescut gairebé un 56%, mentre que el nombre de beneficiaris ha disminuït més d'un 35% (Sindicatura de Comptes de Catalunya, 2025, Quadre 4, p. 27). Més recursos, menys actors, i amb una recurrència molt elevada. Aquesta concentració no és un efecte col·lateral, sinó una característica del model que s'ha anat consolidant: un ecosistema sostingut cada cop més per relacions estables entre administració i un nombre reduït d'organitzacions. En aquest context, la política de foment deixa de funcionar com a palanca per ampliar capacitats del sistema i tendeix a convertir-se en un mecanisme de sosteniment selectiu del que ja existeix.

En aquest context, la frontera entre subvenció i finançament estructural es va desdibuixant. Quan instruments pensats per estimular projectes puntuals passen a sostenir de manera recurrent l'activitat ordinària d'entitats, sense que s'activin mecanismes de planificació, corresponsabilitat ni governança propis de les polítiques estructurals, el problema deixa de ser només procedimental. La Sindicatura ho assenyala de manera clara, sobretot en relació amb l'OSIC i l'ICEC: en molts expedients, la subvenció cobreix una part molt elevada del pressupost global de l'entitat, contravenint la seva naturalesa com a eina puntual de foment. No es tracta, doncs, només de com es reparteixen els diners, sinó del tipus de relació institucional que s'està configurant amb el sector.

A això s'hi afegeix que una part significativa d'aquestes subvencions directes podria haver estat objecte de convocatòries de concurrència ja existents o fàcilment adaptables. L'elecció reiterada de la via directa no respon, per tant, a una impossibilitat objectiva, sinó a una manera habitual d'operar que acaba reduint els espais d'accés, debilitant els criteris de sistema i limitant la capacitat de renovació de l'ecosistema cultural. Aquesta tendència es veu reforçada pel fet que el mateix [Pla Estratègic de Subvencions](#) [3] preveu subvencions directes, incloses excloses de concurrència, cosa que institucionalitza una lògica d'excepcionalitat planificada i fa encara més difícil discutir públicament les prioritats i les regles del joc.

L'informe també assenyala desajustos rellevants en les aportacions a entitats participades minoritàriament per la Generalitat, amb casos en què la subvenció supera el percentatge de participació institucional sense justificació suficient. Això reforça la idea que, en absència d'un marc clar de governança, la subvenció acaba assumint funcions que corresponen a altres instruments de política pública. No és només una qüestió de proporcionalitat financera, sinó de coherència entre responsabilitat institucional, capacitat de decisió i volum de recursos aportats.

Tot això es produeix, a més, en un entorn de transparència fràgil. La informació publicada és incompleta, poc clara i difícilment reutilitzable, i una part significativa de les entitats beneficiàries de grans imports no compleixen adequadament les obligacions de publicitat activa. En altres debats sobre drets culturals s'ha insistit que, sense informació accessible i comprensible, no hi ha possibilitat real de control democràtic de les polítiques públiques. En el cas de les subvencions directes, aquesta exigència és encara més crítica: quan no hi ha concurrència prèvia, el control posterior és l'únic mecanisme que pot compensar l'absència de competència oberta. Si aquest control és feble, el sistema queda exposat tant a la discrecionalitat com a la invisibilització dels criteris reals de decisió.

Aquesta tensió entre marc normatiu, instruments de gestió i pràctiques reals de governança no és aliena a [altres debats](#) [4] recents d'*Interacció*, on s'ha insistit que la cultura no pot ser tractada com una activitat administrativa més, sotmesa a les mateixes lògiques genèriques que qualsevol altra política sectorial. Si es defensa que la cultura requereix un tractament jurídic i institucional propi perquè articula drets, valors públics i formes d'organització específiques, aquesta exigència no pot quedar-se en el pla del reconeixement simbòlic o del relat. Ha de traduir-se també en eines de política pública coherents amb aquests principis. En aquest sentit, l'ús extensiu i recurrent de la subvenció directa com a instrument ordinari de governança no és només una qüestió procedimental, sinó una contradicció política: dificulta la construcció de criteris públics d'accés, limita la capacitat d'ampliar i renovar l'ecosistema i desplaça la política cultural cap a una gestió de relacions estables més que no pas cap a una garantia efectiva de drets culturals en condicions d'equitat.

També cal preguntar-se fins a quin punt aquest model respon només a una inèrcia institucional o si, en part, és funcional per al mateix ecosistema cultural. Un sistema basat en relacions estables, previsible en els seus fluxos de finançament i poc exposat a la competència oberta pot ser percebut com més segur, tant per a l'administració, que redueix conflictes i incerteses, com per a organitzacions que depenen d'una continuïtat mínima per sostenir estructures, equips i projectes. Formular aquesta tensió no implica traslladar la responsabilitat al sector, però sí

reconèixer que la normalització de l'excepció no és només un problema de procediments, sinó el resultat d'un equilibri polític que ha anat trobant formes de sostenir-se sense discutir-se obertament.

Llegit en conjunt, l'informe de la Sindicatura no qüestiona la necessitat de suport públic al sector cultural, sinó la manera com aquest suport s'articula i el tipus de sistema que acaba configurant. En un moment en què el discurs sobre drets culturals, accés, diversitat i sostenibilitat és àmpliament compartit, resulta especialment rellevant preguntar-se si les eines de gestió estan reforçant aquests objectius o, al contrari, estan consolidant un model de relacions estables, poc permeables i amb capacitat limitada d'incorporar nous actors i noves pràctiques.

Potser, doncs, el problema no és només que s'estigui abusant d'un instrument excepcional, sinó que no s'està assumint què implica governar un sistema cultural madur. O bé es revisen a fons les eines amb què es volen garantir drets culturals, reforçant mecanismes oberts, criteris públics i capacitat real de renovació del sistema; o bé s'accepta que una part rellevant de l'ecosistema ja no es pot fomentar en el sentit clàssic del terme i requereix un altre tipus de relació pública, amb instruments de finançament estables, responsabilitats compartides i formes explícites de governança. El que sembla cada cop menys sostenible és continuar parlant de drets mentre es governa una part estructural del sistema amb mecanismes pensats per a l'excepció i la provisionalitat.

Referència

Sindicatura de Comptes de Catalunya. (2025). *Informe 21/2025: Subvencions directes de l'agrupació departamental de Cultura. Exercici 2023*. Sindicatura de Comptes de Catalunya. [Sindicatura de Comptes](#) [5]

Imatge: Marco D'Abramo (@mdabrown)

Categories: Informe

Categories: Informes i documents

Tags: finançament de la cultura

Tags: avaluació de polítiques culturals

Tags: governança cultural

Tags: drets culturals

Tags: desigualtats culturals

- [6]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/news/2026/02/sindicatura-informe>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://www.sindicatura.cat/es/-/21/2025-subvencions-directes-de-l-agrupaci%C3%B3-departamental-de-cultura-exercici-2023>

[3] <https://cultura.gencat.cat/ca/departament/plans-i-programes/pla-de-subvencions/index.html>

[4] <https://interaccio.diba.cat/news/2025/10/especificitats-cultura>

[5] <https://www.sindicatura.cat/-/21/2025-subvencions-directes-de-l-agrupaci%C3%B3-departamental-de-cultura-exercici-2023>

[6] <https://interaccio.diba.cat/node/10422>